

ΤΟ ΕΛΛΕΙΜΑ ΣΤΗΝ ΠΑΙΔΕΙΑ ΤΩΝ ΠΟΛΙΤΙΚΩΝ ΗΓΕΤΩΝ ΚΑΙ Η ΕΝΔΕΙΑ ΣΤΗΝ ΠΟΛΙΤΙΚΗ

Γράφει ο Θεόκλητος Ρουσάκης

Η ευθύνη της επιλογής των πολιτικών ηγετών, τουλάχιστον στις σύγχρονες κοινωνίες ανήκει στους πολίτες. Η επιλογή πρέπει να βασίζεται στην αξιολόγηση των ικανοτήτων τους και του προγράμματος με βάση το οποίο θα κυβερνηθεί η χώρα. Στην Πατρίδα μας, διάχυτη είναι η διαπίστωση ότι τις τελευταίες δεκαετίες υπάρχει έντονη ένδεια πολιτικών ηγεσιών. Το γεγονός αυτό διαπιστώνεται από την μειωμένη συμμετοχή στην εκλογική διαδικασία μεγάλου μέρους των πολιτών, κυρίως των νέων και καταδεικνύει τη δυσφορία τους από τον τρόπο ενάσκηση της εξουσίας. **Τούτο αναγκάζει τους πολίτες να προσέρχονται στην εκλογική διαδικασία με την πεποίθηση ότι επιλέγουν όχι τον ικανότερο πολιτικό ηγέτη αλλά τον λιγότερο ακατάλληλο.**

Έτσι αναδεικνύουμε ηγέτες που λαϊκίζουν με σκοπό την ψηφοθηρία θεωρώντας κατά βάθος την πολιτική όχι ως αγώνα προσφοράς στον τόπο, αλλά ως καριέρα για πλουτισμό, αυτοπροβολή και εύκολη επαγγελματική αποκατάσταση. Η επίδειξη "μάγκικης" και προκλητικής συμπεριφοράς με ύβρεις και προσωπικές χυδαίες συμπεριφορές προς τους πολιτικούς αντιπάλους, υποκαθιστούν τα επιχειρήματα και τη λογική αντιπαράθεση ιδεών και θέσεων. Η πελατειακή σχέση κυριαρχεί εις βάρος της αριστείας, της αξιολόγησης και της αξιοποίησης των ικανών και καταλλήλων για δημόσιες θέσεις. Η απλή διαχείριση χρονιζόντων σοβαρών εθνικών θεμάτων και κοινωνικών προβλημάτων όπως το δημογραφικό, η ανεργία, η απαξιωμένη παιδεία, η αποπνευματικοποίηση της νεολαίας και της κοινωνίας γενικότερα, η εγκληματικότητα κυρίως των νέων, η εθνική άμυνα, η υγεία κλπ, καταδεικνύει ότι δεν υπάρχουν οι αναλόγου κύρους πολιτικές ηγεσίες. Τούτο διότι κάθε αλλαγή απαιτεί αγώνες με γνώση, μεθοδική εργασία και ανάληψη ευθυνών και κινδύνου. Όμως, η υποταγή των πολιτικών ηγετών στον κίνδυνο του πολιτικού κόστους και στην εξουσιολαγνεία, καταδεικνύει ότι οι ηγεσίες δεν έχουν την υποδομή από πλευράς παιδείας, σοφίας και φρονήματος για τέτοιους αγώνες.

Επειδή οι Ηγέτες δεν γεννιούνται αλλά γίνονται, η διαμόρφωση του Ηγέτη με όραμα, ήθος, αυτοπεποίθηση, λεβεντιά, ενσυναίσθηση και καρτερία προϋποθέτει ανάλογη διαπαιδαγώγηση από την παιδική και εφηβική ηλικία. Τότε δηλαδή που διαμορφώνονται τα ιδανικά και τα ιδάλματα του νέου, το αξιακό του σύστημα και το ήθος του, η αυτογνωσία και ο συναισθηματικός του κόσμος. Τότε που αναγνωρίζει ποια είναι τα πάθη και οι αδυναμίες του, που μαθαίνει πως να κυριαρχεί σε αυτά, κατά το "**άρχεσθαι μαθών άρχειν επιστήσει**" (Σόλων). Τότε που ασκείται στο να είναι σεμνός στις επιτυχίες του, χωρίς έπαρση και εγωπάθεια και να έχει καρτερία στις αποτυχίες του, να αξιοποιεί τα ηθικά προσόντα και τις γνώσεις του για να καταξιωθεί ως ηγέτης με ισχυρή προσωπικότητα και θετική επιρροή στον πολιτικό, στρατιωτικό, ακαδημαϊκό και γενικότερα στο κοινωνικό του περιβάλλον.

Ποιος όμως θα εμπνεύσει σήμερα και θα καθοδηγήσει τους νέους στη δόμηση των ηγετικών τους ικανοτήτων; Η απάντηση είναι ότι αυτοί που μπορούν να το κάνουν, δεν είναι άλλοι από τους ποιο **σημαντικούς ανθρώπους της ζωής τους, που είναι οι γονείς και οι δάσκαλοί τους, η οικογένεια και το σχολείο σε όλες της βαθμίδες του.** Βεβαίως και πρέπει να προηγηθούν πολλές αλλαγές που αφορούν στην παιδεία των νέων γονέων και των δασκάλων και του εκπαιδευτικού συστήματος και των σχέσεων της οικογένειας με το σχολείο. **Μεταξύ όλων των αλλαγών, πρέπει να γίνουν και αυτές που θα στοχεύουν στο να αναπτύξουν τα παιδιά τα βασικά ηγετικά χαρακτηριστικά και τις ικανότητες που είναι πολύτιμα για τη ζωή τους, όπως η αυτογνωσία, ο αυτοέλεγχος, η κριτική σκέψη, το όραμα, η συνεργασία, το ομαδικό πνεύμα, η ενσυναίσθηση κλπ..**

Είναι τα θεμέλια που θα προστατεύσουν τη ζωή του και θα το βοηθήσουν για τις σωστές επιλογές του στο μέλλον. Η δόμηση της ηγετικής προσωπικότητας στο νέο όχι μόνο δεν εμποδίζει τις άλλες εκπαιδευτικές ανάγκες του, αλλά αντιθέτως, ενδυναμώνει την πρόοδο και στηρίζει την ανάπτυξή του σε προσωπικό, ακαδημαϊκό, επαγγελματικό και κοινωνικό επίπεδο

Το θέμα της παιδείας των ηγετών στη νεαρή ηλικία τους και το “κτίσιμο” της ηγετικής προσωπικότητας έχει απασχολήσει και την φιλοσοφική διάνοηση από την αρχαιότητα. **Άλλωστε οι ηγέτες είναι αυτοί που έχουν διαδραματίσει κυρίαρχο ρόλο στην ιστορική εξέλιξη των λαών.** Ιδιαίτερως καθοριστικές και ενδιαφέρουσες στο θέμα είναι μεταξύ των άλλων και **οι προσεγγίσεις και τα διδάγματα του Αγάθωνος (450-400 πΧ), του Πλάτωνος (428/427 - 348/347 π.Χ.) και του Αριστοτέλη (384 – 322 π.Χ.)**

Ο Αγάθωνας θυμίζει: **“Τον άρχοντα τριών δει μέμνησθαι: Πρώτον ότι ανθρώπων άρχει. Δεύτερον ότι κατά νόμους άρχει. Τρίτον ότι ουκ αεί άρχει.”** Μια ρήση που διαρκώς η πλειονότητα ίσως των ηγετών, κυρίως στην εποχή μας, λησμονεί.

Ο Πλάτωνας και ο Αριστοτέλης θεωρούν ότι οι ηγήτορες πρέπει να υπηρετούν τους πολίτες **με σοφία και αρετή**, διότι με αυτά τα χαρακτηριστικά θα επεκτείνουν τις ικανότητές τους και θα είναι αποτελεσματικότεροι στην άσκηση των ηγετικών καθηκόντων τους. Το ίδιο συμβαίνει και με τους ηγέτες του Στρατεύματος, καθόσον η πολεμική τέχνη αναπτύσσεται ως διαδικασία παρόμοια με την πολιτική τέχνη της οποίας αποτελεί μέρος ή συνέχεια. (Αριστοτέλης).

Όπως στον Αγάθωνα, έτσι και στους Πλάτωνα και Αριστοτέλη βλέπουμε επίσης ότι η χρηστή διοίκηση δεν μπορεί παρά να γίνεται με **βάση τους νόμους της Πολιτείας**. Τους νόμους όμως που θεσπίζονται για να υπηρετούν το δίκαιο του πολίτη και που εξασφαλίζουν την **ισονομία των πολιτών** μεταξύ τους και απέναντι στην Πολιτεία. Τους νόμους που δεν εξυπηρετούν συντεχνιακά συμφέροντα ισχυρών κοινωνικών ομάδων, που δεν νομιμοποιούν την κρατική αυθαιρεσία και δεν ενθαρρύνουν την ατιμωρησία των παραβατών. Η υπονόμηση και η ποδηγέτηση της δικαιοσύνης επ’ ωφελεία της φαύλης εκτελεστικής εξουσίας την οποία διαχειρίζονται απαίδευτοι ηγέτες, που ανήλθαν στα αξιώματα εξ αιτίας της πανουργίας και της κολακείας τους στο λαό, δημιουργεί στη διακυβέρνηση της χώρας μια χασομή κατάσταση, που ουδεμία σχέση έχει με μια ευνομούμενη δημοκρατική λειτουργία του πολιτεύματος

Ο Αριστοτέλης προτάσσει για την ανάπτυξη των Ηγετών **την αριστεία στη γνώση και την μεσότητα στην αρετή**, θεωρώντας ότι **κάθε τι ακραίο είναι η μισή αλήθεια**. Έτσι οι Ηγέτες επιτυγχάνουν με την μεσότητα των θέσεων τους την αρμονική κινητοποίηση όλων των παραγόντων του συστήματος. Ενός συστήματος, **που πάντα οι λίγοι θα έχουν την ικανότητα να αναπτύξουν τη γνώση και την σοφία και να αφιερώσουν τη ζωή τους στη σπουδή της πολιτικής τέχνης και οι πολλοί είναι φυσικό να έχουν την ανάγκη να εξουσιάζονται.**

Επίσης ο Αριστοτέλης αναπτύσσει τους ηγήτορες με **βάση τη Λογική**, την οποία θεμελίωσε ως επιστήμη. Είχε όμως και την ευτυχία να δει την απόδειξη της θεωρίας του για την ανάπτυξη των Ηγετών στο πρόσωπο του Μ. Αλεξάνδρου, του οποίου υπήρξε διδάσκαλος μέχρι το 16^ο έτος της ηλικίας του (343-340μ.Χ) στη Σχολή της Μίεζας. Εκεί μέσα από μία διαλεκτική σχέση δασκάλου και μαθητή, **ο μαθητής αναπτύσσει τη γνώση της λογικής, τη σοφία της μεσότητας και της συστηματικής νόησης τα οποία τον αναδεικνύουν σε Ηγέτη ικανό να κυριαρχήσει στη μάχη και να εξουσιάσει τον κόσμο.** **Ο Γάλλος Στρατηγός Ντε Γκώλ (1890-1970) και Πρόεδρος της Γαλλίας, θα πει : “ .....Στη ρίζα των νικών του Αλεξάνδρου θα βρεις πάντοτε τον Αριστοτέλη ”**

Ο Πλάτων στην Πολιτεία του αναφέρει ότι κυρίαρχο στοιχείο στην ανάπτυξη των ηγετών είναι η **διαμόρφωση της ανθρώπινης συμπεριφοράς** η οποία εκδηλώνεται με βάση την επιθυμία, το συναίσθημα και τη γνώση. **Η γνώση όμως, που αφορά στη νόηση, στη λογική και στην ευφυΐα, είναι αυτή που χαλιναγωγεί την επιθυμία και το συναίσθημα μέσω της σοφίας του Ηγέτη.** Η σοφία του Ηγέτη, η οποία δομείται από τη νεανική ηλικία, είναι αυτή που κυριαρχεί σε κάθε του ενέργεια και **προτάσσει το ανιδιοτελές και το κοινό καλό, πάνω από την επιθυμία, το συναίσθημα, την παρόρμηση και την ιδιοτέλεια.**

Ο μέγας πολιτικός στοχαστής, φιλόσοφος και ακαδημαϊκός Κων/νος Δεσποτόπουλος αναλύοντας την πλατωνική θεωρία για το ιδεώδες του πολιτικού ηγέτη λέει: **“ Απαιτεί ο Πλάτων να είναι ο πολιτικός ηγέτης προικισμένος από τη φύση του με τα εξής χαρίσματα: “μνήμων, ευμαθής, μεγαλοπρεπής, εύχαρις, φίλος τε και συγγενής αληθείας, δικαιοσύνης, ανδρείας, σωφροσύνης”, ...χρειάζεται και παιδεία εξαιρετη και πολύχρονη στα μαθηματικά πρώτα και στη φιλοσοφία ύστερα, όπου και δοκιμάζονται οι πνευματικές του ικανότητες· μάλιστα επί πλέον χρειάζεται και πρακτική εμπειρία στην άσκηση της πολιτικής εξουσίας βοηθητικά, υπό την καθοδήγηση των πρεσβυτέρων του ήδη πολιτικών ηγετών.....”** Καταλήγοντας ο αείμνηστος Κ. Δεσποτόπουλος αναφέρει : **“ Ο Πλάτων ο ίδιος έχει επίγνωση, ότι σύμπτωση του συνόλου των προσόντων αυτών δεν είναι κάτι εύκολο, ...αν διερωτηθούμε για τους μεγάλους πολιτικούς της Νεωτέρας Ελλάδος, ποια και σε ποιο βαθμό είχαν από τα κατά Πλάτωνα προσόντα πολιτικού ηγέτη, δικαιούμεθα πιστεύω να απαντήσουμε ότι ο Καποδίστριας είχε όλα σχεδόν σε ικανό βαθμό”.**

Η γνώμη του αειμνήστου Κ. Δεσποτόπουλου είναι κοινή πεποίθηση όσων μελετούν τον βίο και την πολιτεία του Ι. Καποδίστρια που η Ελλάδα είχε την ευλογία να έχει πρώτο Κυβερνήτη. Το παρακάτω περιστατικό είναι χαρακτηριστικό και αποδεικτικό. Όταν αρρώστησε ο Κυβερνήτης, ο γιατρός του συνέστησε να βελτιώσει λίγο την τροφή του, ήταν επείγουσα ανάγκη για την υγεία του. Κι εκείνος απήντησε αποφασιστικά: **Τότε μονάχα θα βελτιώσω την τροφή μου, όταν θα είμαι βέβαιος ότι δεν υπάρχει ούτε ένα Ελληνόπουλο που να πεινάει ....**

Πόσο δίκιο είχε ο Μακρυγιάννης όταν έλεγε ότι τούτος ο τόπος δεν μπορεί να αναστηθεί, γιατί, μετά τον Καποδίστρια, καταντήσαμε, “ κοπέλια των ξένων”.

Αντιστράτηγος (εα) Θεόκλητος Ρουσάκης

Επίτιμος Διοικητής Β΄ Σώματος Στρατού

Πηγές

- **“ΜΑΘΗΜΑΤΑ ΗΓΕΣΙΑΣ”** Ταξίαρχος Μιχ. Πλουμής εκδ. ΕΥΡΑΣΙΑ 2^Η έκδ. Σεπτ 2021
- **“ΗΓΕΣΙΑ ΓΙΑ ΠΑΙΔΙΑ”** Δ. Μπουραντάς-Σ. Πρωτόπαπα. εκδ. ΨΥΧΟΓΙΟΣ 2019
- **“ΗΓΕΤΕΣ”** Δεσποτόπουλος Κ. Συνέντευξη στον Αλέξη Παπαχελά (2014).
- **«Η λευτεριά του Έλληνα κι η λευτεριά του ανθρώπου, παιδιά μεγάλου κόπου»** Δημήτρης Νατσιός (Δάσκαλος - Θεολόγος - Συγγραφέας)